

แนวทางการจัดการความรู้แบบพหุวัฒนธรรมสำหรับพระสงฆ์
ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*

MULTICULTURAL KNOWLEDGE MANAGEMENT APPROACHES FOR MONKS
AT MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

พระพลวัฒน์ สฟโล, พระครูสมุห์กิตติศักดิ์ ธมมทตโต,
พระครูสังฆรักษ์สัญญา จิรวาทโธ, พระครูสังฆรักษ์บุญธรรม ปุณณธมโม,
พระก้องเกียรติ สุวตฺตณปณฺโญ, ประเสริฐ ธิลาว

Phra Phonrawat Saphalo, Phrakhru Samu Kittisak Thammatatto,
Phrakhru Sangkharak Sanya Chirawattho, Phra Khru Sangharak Buntham Punyathammo,
Phra Kongkiat Suwatthanapanyo, Prasert Thilao

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: momic915@gmail.com

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติที่มีพระสงฆ์จากหลากหลายชาติพันธุ์มาศึกษาด้วยกัน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยสะท้อนให้เห็นผ่านความแตกต่างด้านภาษา ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิต และการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งก่อให้เกิดความท้าทายในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สามารถรองรับและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพบทความนี้มุ่งเน้นศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์ และผลกระทบที่มีต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ ยังวิเคราะห์การจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเน้นการประยุกต์ใช้แนวคิดจากทฤษฎีการจัดการความรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และแนวคิดพุทธปรัชญา เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ที่เหมาะสมสำหรับบริบทของมหาวิทยาลัยสงฆ์แนวทางที่นำเสนอในบทความนี้ ครอบคลุมการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่รองรับหลายภาษา การสร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนความรู้ การปรับปรุงหลักสูตรให้สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมยังคงเผชิญกับอุปสรรคหลายประการ เช่น ความแตกต่าง

*Received November 18, 2024; Revised February 19, 2025; Accepted February 24, 2025

ทางภาษา ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี และการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ดังนั้น บทความนี้จึงสรุปว่าการจัดการความรู้แบบพหุวัฒนธรรมต้องอาศัยแนวทางที่ครอบคลุม และยืดหยุ่น ซึ่งจะช่วยให้เสริมสร้างสังคมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและส่งเสริมการแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ระหว่างพระสงฆ์จากหลากหลายวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การเผยแผ่ พระพุทธศาสนาในระดับสากลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการความรู้; การอุดมศึกษา; ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

Abstract

Mahachulalongkornrajavidyalaya University serves as an international center for Buddhist studies, attracting monks from diverse ethnic backgrounds. Cultural diversity within the university is reflected in differences in language, traditions, lifestyles, and religious practices among monks from various ethnic groups. This diversity presents challenges in creating a learning environment that effectively facilitates and supports intercultural knowledge exchange. This study focuses on examining the cultural differences among monks of different ethnicities and their impact on learning and coexistence. Additionally, it analyzes knowledge management within the context of cultural diversity, emphasizing the application of theories such as knowledge management theory, intercultural learning theory, and Buddhist philosophical concepts. These frameworks help develop suitable knowledge management approaches for the university's monastic setting. The proposed strategies include developing multilingual learning platforms, establishing knowledge exchange networks, refining curricula to reflect cultural diversity, and promoting participatory learning. However, knowledge management in a multicultural environment continues to face several challenges, including language barriers, technological limitations, and constraints in resource management. Therefore, this study concludes that a comprehensive and flexible multicultural knowledge management approach is essential for fostering an open learning society. Such an approach enhances the exchange of knowledge among monks from various cultural backgrounds, contributing to the sustainable propagation of Buddhism at the international level.

Keyword: Knowledge Management; Higher Education; Cultural Diversity

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก่อตั้งขึ้นโดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2430 เริ่มแรกใช้ชื่อว่า มหาธาตุวิทยาลัย ต่อมาในปี พ.ศ. 2439 จึงเปลี่ยนชื่อเป็น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และในปี พ.ศ. 2490 ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบมหาวิทยาลัย เปิดสอนในระดับปริญญาตรี โดยมีคณะพุทธศาสตร์เป็นคณะแรก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเติบโตอย่างรวดเร็วหลังจากมีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปี พ.ศ. 2527 ทำให้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ มีการขยายวิทยาเขต เปิดสอนในระดับปริญญาโท และพัฒนาเป็น ศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ สมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานานาชาติ สมาคมสภาสากลวันวิสาขบูชาโลก สถาบันภาษา และศูนย์อาชีวศึกษา (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้รับความสนใจจากหลายประเทศทั่วโลก จึงทำให้พระสงฆ์และสามเณรจากทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นประเทศในแถบเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ เวียดนาม หรือประเทศในเอเชียใต้ เช่น อินเดีย ศรีลังกา เนปาล ภูฏาน รวมถึงประเทศในทวีปอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และเยอรมนี ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้สะท้อนให้เห็นผ่านภาษา ขนบธรรมเนียม และวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม การจัดการเรียนการสอนแบบพหุวัฒนธรรมและการจัดการศึกษาสำหรับพระสงฆ์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558)

บทความนี้มุ่งเน้นการศึกษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์และผลกระทบที่มีต่อการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกัน รวมถึงการวิเคราะห์การจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเน้นการประยุกต์ใช้แนวคิดจากทฤษฎีการจัดการความรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และแนวคิดพุทธปรัชญา เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ที่เหมาะสมสำหรับบริบทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ แนวทางที่นำเสนอในบทความนี้ครอบคลุมการพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่รองรับหลายภาษา การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ การปรับปรุงหลักสูตรให้สะท้อนถึง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม การจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมยังคงเผชิญกับอุปสรรคหลายประการ เช่น ความแตกต่างทางภาษา ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี และการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด (มาศโมฬี จิตวิริยธรรม และประสิทธิ์ วัฒนาภา, 2560)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมุ่งมั่นที่จะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างพระสงฆ์จากหลากหลายวัฒนธรรม และนำไปสู่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับสากลอย่างยั่งยืน (ประภัสสร ทองยิณดี, 2566)

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด โดยมีพระสงฆ์ สามเณร คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาจากหลากหลายเชื้อชาติศาสนา และภูมิหลังทางวัฒนธรรม มารวมตัวกันเพื่อศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างสรรค์องค์ความรู้ร่วมกันความหลากหลายทางวัฒนธรรมใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สะท้อนให้เห็นผ่าน เชื้อชาติและชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีชาวไทย ชาวต่างชาติ และชนกลุ่มน้อย อาศัยและศึกษาอยู่ร่วมกัน เช่น พระสงฆ์จากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ นักศึกษาจากทวีปยุโรป อเมริกา และเอเชีย ภาษา มีการใช้ภาษาต่าง ๆ ในการสื่อสาร เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาบาลี ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น เป็นต้นศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนา แต่ก็มีบุคลากรและนักศึกษาที่นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาสนาฮินดูวัฒนธรรมประเพณี มีการแสดงออกถึงวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย เช่น การแต่งกาย อาหารดนตรี และเทศกาลความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรมใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมเปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน แบ่งปันประสบการณ์ และเปิดรับมุมมองใหม่ ๆ พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลจากต่างวัฒนธรรมช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเสริมสร้างความเข้าใจอันดี การเรียนรู้และทำความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ช่วยลดอคติ และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ การเปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมช่วยพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในการทำงานในสังคมโลกการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม (พระฮอน อาวุธอุปปัญญ, 2567)

ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม เช่น การจัดงานเทศกาล การแสดงทางวัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการสื่อสารและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและยอมรับความแตกต่าง เพื่อให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และสามารถแสดงออกถึงวัฒนธรรมของตนเองได้อย่าง

อิสระมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (พระครูวินัยธรปัญญา (ศรีสมุทร ปญฺญาวโร) และคณะ, 2563) ตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้บริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์

พระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมาจากหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละชาติพันธุ์นั้นล้วนมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในรั้วมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้ครอบคลุมหลายด้าน ดังนี้

1. ภาษา พระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์มีภาษาแม่เป็นของตนเอง เช่น ไทย ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ เวียดนาม จีน ทิเบต ฯ ล ฯ ความแตกต่างทางภาษานี้ อาจก่อให้เกิดอุปสรรคในการสื่อสารระหว่างพระสงฆ์ด้วยกันเอง และระหว่างพระสงฆ์กับคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และภาษาบาลีเพื่อช่วยให้พระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์สามารถสื่อสารและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขนบธรรมเนียม ประเพณี การไหว้ วิธีการไหว้ของแต่ละชาติพันธุ์มีความแตกต่างกัน เช่น การไหว้แบบไทย การไหว้แบบลาว การประนมมือแบบกัมพูชา มารยาททางสังคมของแต่ละชาติพันธุ์ก็มีความแตกต่างกัน เช่น การแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ การปฏิบัติตนในที่สาธารณะ ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละชาติพันธุ์ก็มีความหลากหลาย เช่น ประเพณีสงกรานต์ของไทย ประเพณีบุญบั้งไฟของลาว ประเพณีเข้าพรรษา

3. วิถีชีวิต การแต่งกาย แม้โดยทั่วไปพระสงฆ์จะนุ่งห่มจีวร แต่ก็มีความละเอียดที่แตกต่างกันไปตามชาติพันธุ์ เช่น สีของจีวร ลักษณะการนุ่งห่ม รูปแบบการเย็บ กิจวัตรประจำวัน กิจวัตรประจำวันของพระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์อาจแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม เช่น เวลาในการทำวัตรเช้า-เย็น การปฏิบัติธรรม การศึกษาเล่าเรียน การพักอาศัย พระสงฆ์บางชาติพันธุ์อาจมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมถะ ใกล้ชิดธรรมชาติ ในขณะที่พระสงฆ์บางชาติพันธุ์อาจคุ้นเคยกับการใช้ชีวิตในเมืองที่มีความสะดวกสบายมากกว่า

4. อาหารการกิน ข้อห้าม พระสงฆ์ทุกชาติพันธุ์ยึดถือหลักการฉันอาหารมังสวรติ แต่ก็อาจมีข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติปลีกย่อยที่แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม เช่น การงดเว้นเนื้อสัตว์บางชนิด การไม่ฉันอาหารหลังเที่ยงวัน ประเภทอาหาร อาหารที่พระสงฆ์ฉันก็มีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบและวิธีการปรุงอาหารของแต่ละท้องถิ่น เช่น แกง ต้ม ผัด อาหารแห้ง วัฒนธรรมการฉัน วัฒนธรรมการฉันอาหารของพระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์ก็มีความแตกต่างกัน เช่น การใช้มือเปิบ การใช้ช้อนส้อม การฉันในบาตร

5. พิธีกรรมทางศาสนา การสวดมนต์ พระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์อาจมีบทสวดมนต์ที่แตกต่างกัน หรือมีสำเนียงการสวดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง พิธีกรรม พิธีกรรมทางศาสนาของแต่ละชาติพันธุ์มีความหลากหลาย เช่น พิธีบวช พิธีอุปสมบท พิธีทำบุญ พิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ความเชื่อ แม้พระสงฆ์ทุกชาติพันธุ์จะนับถือศาสนาพุทธเหมือนกัน แต่ก็อาจมีความเชื่อ หรือมีการตีความหลักธรรมคำสอนที่แตกต่างกันไปบ้าง การจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์และให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างนี้ เช่น การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกัน และกันการใช้เทคโนโลยี นำเทคโนโลยีมาช่วยในการแปลภาษา เพื่อลดอุปสรรคในการสื่อสารการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรที่คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมอื่น ๆ การทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและส่งเสริมการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงมุ่งมั่นที่จะเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ที่เปิดกว้างสำหรับพระสงฆ์จากทุกชาติพันธุ์ (พระสมุห์อานนท์ อินทวิโส และคณะ, 2562)

การจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง กระบวนการในการรวบรวม จัดเก็บ แบ่งปัน และใช้ประโยชน์จากความรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น ภาษา ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง (สำราญ ท้าวเงิน, 2559) ความสำคัญของการจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม การจัดการความรู้ช่วยให้บุคคลจากต่างวัฒนธรรม ได้เรียนรู้ เข้าใจ และยอมรับในความแตกต่างของกันและกัน ลดอคติ และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเพิ่มพูนโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นแหล่งความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย การจัดการความรู้ ช่วยสร้างพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนา และสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ พัฒนาการเรียนการสอนการจัดการความรู้ ช่วยให้สถาบันการศึกษา สามารถออกแบบหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่หลากหลายยกระดับประสิทธิภาพการทำงาน การจัดการความรู้ ช่วยให้บุคคลจากต่างวัฒนธรรม สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้ความรู้ และประสบการณ์ของแต่ละคน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ส่งเสริมนวัตกรรม ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และมุมมองใหม่ ๆ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรม แนวทางการจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อส่งเสริม และสนับสนุน การเรียนรู้ ของพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ ดังนี้ สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรมปลูกฝังให้พระสงฆ์เห็นคุณค่า และยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม (ศราวุธ ทองหมั่น และคณะ, 2566) พัฒนาแพลตฟอร์มสำหรับการแบ่งปันความรู้ข้ามวัฒนธรรม เช่น เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน ที่รองรับหลายภาษา มีเครื่องมือแปลภาษา และมีเนื้อหา ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมต่าง ๆ จัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ ระหว่างพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ เช่น กิจกรรมกลุ่ม การแข่งขันกีฬา และการทัศนศึกษา พัฒนาหลักสูตร ที่คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น การสอนภาษา การสอนวัฒนธรรม และการสอนพระพุทธศาสนา ในบริบทของวัฒนธรรมต่าง ๆ ส่งเสริม การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ เช่น การเรียนการสอนออนไลน์ E-learning และห้องสมุดดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตระหนักถึงความสำคัญ ของการจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมุ่งมั่นที่จะพัฒนา และปรับปรุง กระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกันของพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์อย่างมีประสิทธิภาพ (ปรีชภัคดี ทิศาสุข, 2560)

แนวทางการจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ส่งเสริมให้บุคคลเห็นคุณค่าของความแตกต่างและยอมรับในความหลากหลายพัฒนาแพลตฟอร์ม และเครื่องมือ ที่เอื้อต่อการแบ่งปันความรู้ ข้ามวัฒนธรรม เช่น ระบบการจัดการความรู้ ที่รองรับหลายภาษา และมีเครื่องมือแปลภาษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรม เช่น การจัดอบรม สัมมนา และกิจกรรมกลุ่ม พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะ ในการทำงาน และสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรม เช่น การจัดอบรม เรื่อง ความไวทางวัฒนธรรม (Cultural Sensitivity) ใช้เทคโนโลยี เพื่อเชื่อมโยงความรู้ และผู้คนจากต่างวัฒนธรรม เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ และระบบประชุมทางไกลการจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ ที่ช่วยให้สังคม และองค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ และภูมิปัญญา ของผู้คน จากหลากหลายวัฒนธรรม ได้อย่างเต็มศักยภาพ และนำไปสู่การพัฒนา ที่ยั่งยืน (ครรชิต พิมใจ และคณะ, 2564)

อุปสรรค ปัญหา ในการจัดการความรู้ของพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์

การจัดการความรู้ของพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความแตกต่างทางภาษา พระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ มาจากหลากหลายประเทศ มีภาษาหลักในการสื่อสารที่แตกต่างกัน แม้ว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะใช้ภาษาบาลี และภาษาไทยเป็นหลัก แต่ก็อาจเป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ และการสื่อสาร สำหรับพระสงฆ์บางรูป ที่ไม่คุ้นเคยกับภาษาเหล่านี้ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม พระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ มีภูมิหลังทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด หรือความขัดแย้ง ในการสื่อสาร และการทำงานร่วมกัน ข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี พระสงฆ์บางรูป อาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึง และใช้เทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์สื่อสาร ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงและการแบ่งปัน ข้อมูลความรู้ ความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้ พระสงฆ์แต่ละรูป มีรูปแบบการเรียนรู้ และความถนัด ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้การจัดการเรียนการสอนและการถ่ายทอดความรู้ เป็นไปได้ยาก การขาดแคลนทรัพยากร การจัดการความรู้จำเป็นต้องใช้ทรัพยากร เช่น บุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยี ซึ่งอาจมีอยู่อย่างจำกัด (พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต, 2566) ในบางครั้ง แนวทางในการรับมือกับความท้าทาย ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา จัดให้มีหลักสูตรสอนภาษาไทย และภาษาอังกฤษ สำหรับพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ และสนับสนุนให้พระสงฆ์ไทย เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม จัดกิจกรรม และโครงการ ที่ส่งเสริมความเข้าใจ และการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี จัดหาและพัฒนาอุปกรณ์ ระบบเทคโนโลยีที่จำเป็น และให้การสนับสนุนในการเข้าถึง และการใช้งานเทคโนโลยี แก่พระสงฆ์พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย นำเทคโนโลยีและสื่อการสอนที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอนและจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริม การเรียนรู้ แบบมีส่วนร่วมแสวงหาความร่วมมือ และระดมทุนจากหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการความรู้ ของพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตระหนักถึงความท้าทายในการจัดการความรู้ของพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ และมุ่งมั่นที่จะพัฒนา และปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการความรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ (ประจักษ์ จุกกธมโม) และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม, 2565)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการความรู้แบบพหุวัฒนธรรมสำหรับพระสงฆ์ ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากในแง่ของการศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาที่มีพระสงฆ์จากหลากหลายชาติพันธุ์และวัฒนธรรม มาศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ความหลากหลายนี้ครอบคลุมตั้งแต่ภาษา ประเพณี วิถีชีวิต การแต่งกาย อาหาร และพิธีกรรมทางศาสนา การจัดการความรู้ที่เหมาะสมจะช่วยให้พระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์สามารถเรียนรู้และสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมความเข้าใจในภูมิหลังของแต่ละชาติพันธุ์

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 แสดงถึงองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการความรู้ของพระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสามารถเห็นได้จากการพัฒนาแนวทางและกลยุทธ์ที่รองรับและส่งเสริม

ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงความรู้และการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนถึงความหลากหลายเหล่านี้ การศึกษาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้เขียนสรุปได้ดังนี้

1. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพระสงฆ์จากหลากหลายชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนผ่านภาษา ประเพณี วิถีชีวิต การแต่งกาย อาหาร และพิธีกรรมทางศาสนา พระสงฆ์แต่ละรูปมีการใช้ภาษาที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นไทย อังกฤษ บาลี และอื่น ๆ ทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้ที่รองรับความหลากหลายเหล่านี้

2. การจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นการพัฒนาและใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้พระสงฆ์จากหลากหลายวัฒนธรรมสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการสื่อสารและการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3. การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการจัดนิทรรศการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้พระสงฆ์และนักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์

4. ความท้าทายและการแก้ไข แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ในหลายๆ ด้าน แต่ยังคงมีความท้าทาย เช่น อุปสรรคทางภาษา ความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้ และการเข้าถึงเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยจึงต้องพัฒนากลยุทธ์และแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

5. ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นเพียงองค์ประกอบของสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นพลังสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับสากล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีพระสงฆ์จากหลากหลายชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนผ่านภาษา ประเพณี วิถีชีวิต การแต่งกาย อาหาร และพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อรองรับความหลากหลายเหล่านี้ มหาวิทยาลัยจึงพัฒนาแนวทางการจัดการความรู้โดยใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการสื่อสาร รวมถึงการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านนิทรรศการและกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อลดอุปสรรคทางภาษาและความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้

สรุป

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมกับการจัดการความรู้ของพระสงฆ์ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาที่สำคัญระดับนานาชาติ มีพระสงฆ์จากหลากหลายชาติพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรม มาศึกษาอยู่ร่วมกันก่อให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ ความหลากหลายนี้ครอบคลุมตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต การแต่งกาย อาหารการกิน ไปจนถึงพิธีกรรมทางศาสนาการจัดการความรู้ในบริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นภารกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมให้พระสงฆ์ทุกชาติพันธุ์สามารถเรียนรู้ แลกเปลี่ยน และสร้างองค์ความรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ดำเนินการในหลายด้าน เช่น การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อให้พระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ได้มีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การทัศนศึกษา การจัดเวทีเสวนา การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ สร้างพื้นที่หรือกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ได้มีปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนความรู้ และเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดตั้งชมรม การจัดกลุ่มสนทนา

การใช้เทคโนโลยี นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ เช่น การใช้ระบบแปลภาษา การสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ การจัดทำฐานข้อมูลความรู้ การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้พระสงฆ์ทุกชาติพันธุ์มีส่วนร่วมในการสร้างและเผยแพร่ความรู้ เช่น การจัดทำโครงการวิจัยร่วมกัน การจัดทำสื่อการเรียนรู้ การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ฯลฯ การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของพระสงฆ์แต่ละชาติพันธุ์ เช่น การจัดทำสารานุกรมภูมิปัญญา การจัดแสดงนิทรรศการ การพัฒนาหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรที่คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรมอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอนภาษา การบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละชาติพันธุ์ในหลักสูตร เป็นต้น การจัดการความรู้ของพระสงฆ์ต่างชาติพันธุ์ ยังคงมีความท้าทายอยู่บ้าง เช่น อุปสรรคทางภาษา ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ข้อจำกัดด้านทรัพยากร และข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจำเป็นต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ไม่เพียงแต่เป็นสีสันและความงดงาม แต่ยังเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ และการพัฒนาพระพุทธศาสนาให้ก้าวหน้า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงมุ่งมั่นที่จะเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง

เคารพในความแตกต่าง และส่งเสริมให้พระสงฆ์ทุกชาติพันธุ์ ได้ร่วมกันสร้างสรรค์องค์ความรู้ เพื่อประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและสังคมโลกสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- ครรชิต พิมใจ และดาวรุวรรณ ถวิลการ. (2564). รูปแบบการจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 25(1), 91-106.
- ประภัสสร ทองยินดี. (2566). ความหลากหลายของชีวิต ความหลากหลายทางวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 13(1), 110-114.
- ปรีชภักดิ์ ทีคาสุข. (2560). การอยู่ร่วมกันของความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายในองค์กร พหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางภาษา: กรณีศึกษา MAP Foundation. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 6(2), 57-98.
- พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ (ประจักษ์ จกคุณโม) และธนรัฐ สะอาดเอี่ยม. (2565). แนวทางการจัดการศึกษาที่ยั่งยืนของพระสงฆ์ในกลุ่มประเทศตามแนวภูเขาพนมดงรัก: ไทย กัมพูชา และลาว. *วารสารวรมัญญองแหรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 9(2), 165-178.
- พระครูวินัยธรปัญญา (ศรีสมุทร ปญญาโวโร) และคณะ. (2563). การจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมในมิติศาสนาของคณะสงฆ์ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. *วารสารปัญญาปณิธาน*, 5(3), 104-118.
- พระสมุห์สุรินทร์ รตนโชโต. (2566). พระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดราชบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 6(3), 165-177.
- พระสมุห์อานนท์ อินทวิโส และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ปะโอ. *วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา*, 10(2), 393-413.
- พระฮอน อาวุธปปญญ. (2567). บาททูตวัฒนธรรมของพระนิสิตกัมพูชาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสาร มจร บาลีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์*, 10(1), 62-64.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2558). *ประวัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. สืบค้น 11 พฤศจิกายน 2567, จาก https://www.mcu.ac.th/directory_uploads/administrator/file_upload/20181002163229_F017AD9E-E730-402C-A416-56B6CC936D1F.pdf

- มาศโมฬี จิตวิริยธรรม และประสิทธิ์ วัฒนาภา. (2560). กระบวนการพัฒนาวัฒนธรรมองค์การเชิงพุทธของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(1), 222-235.
- ศรายุทธ ทองหมั่น และคณะ. (2566). การจัดการความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับการท่องเที่ยวของประเทศไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 11(6), 2546-2558.
- สำราญ ท้าวเงิน. (2559). การจัดการความรู้ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 7(1), 39-53.